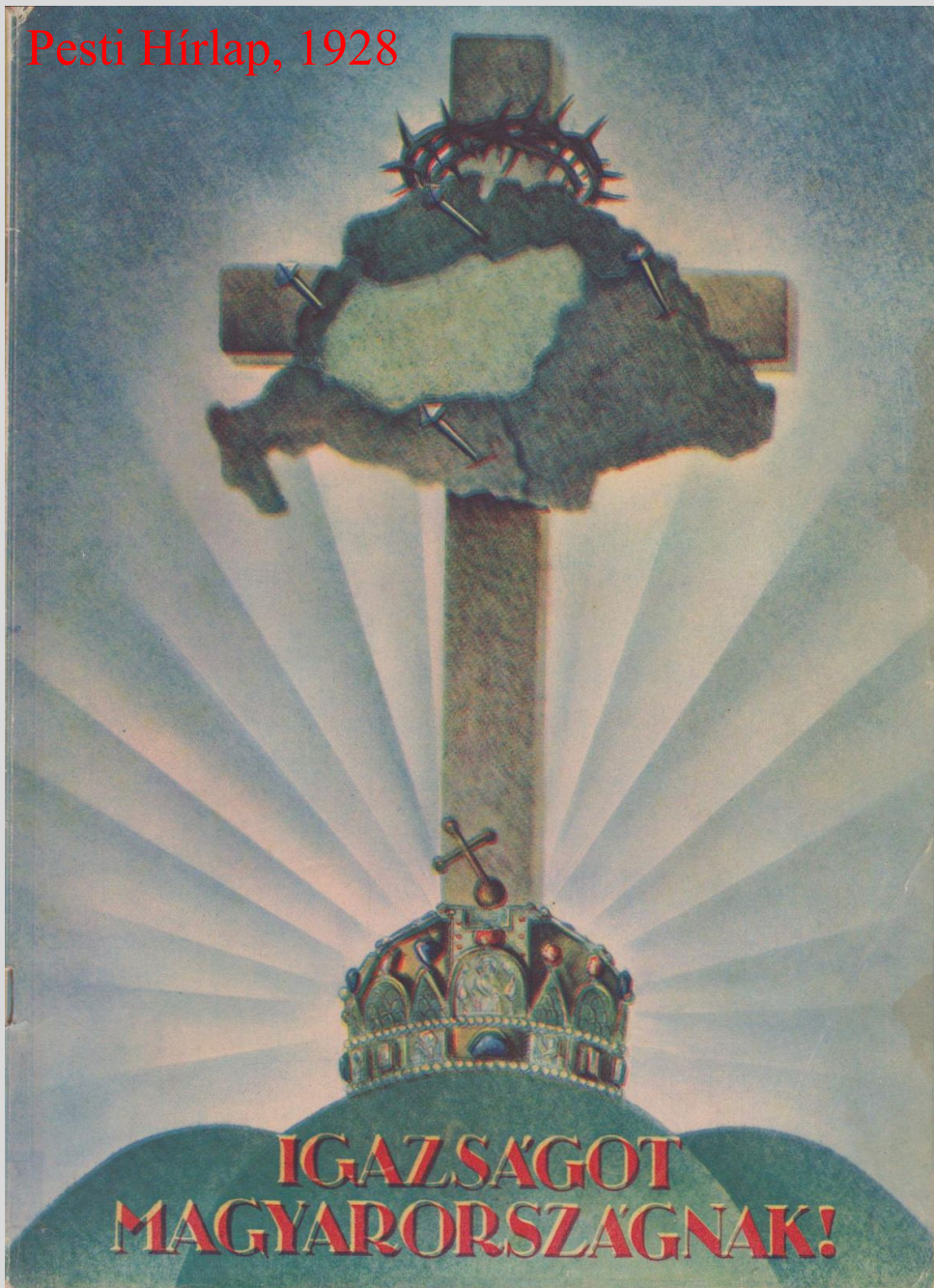

Pesti Hírlap, 1928

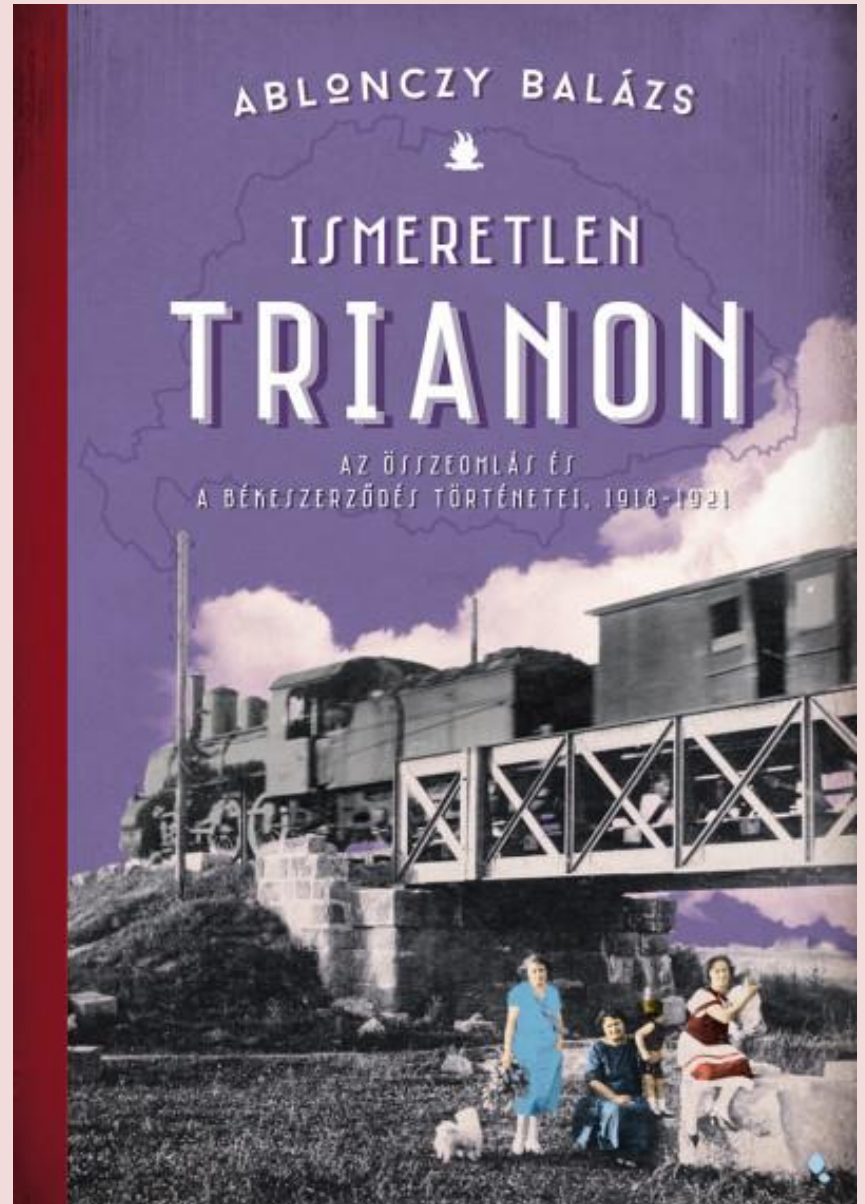
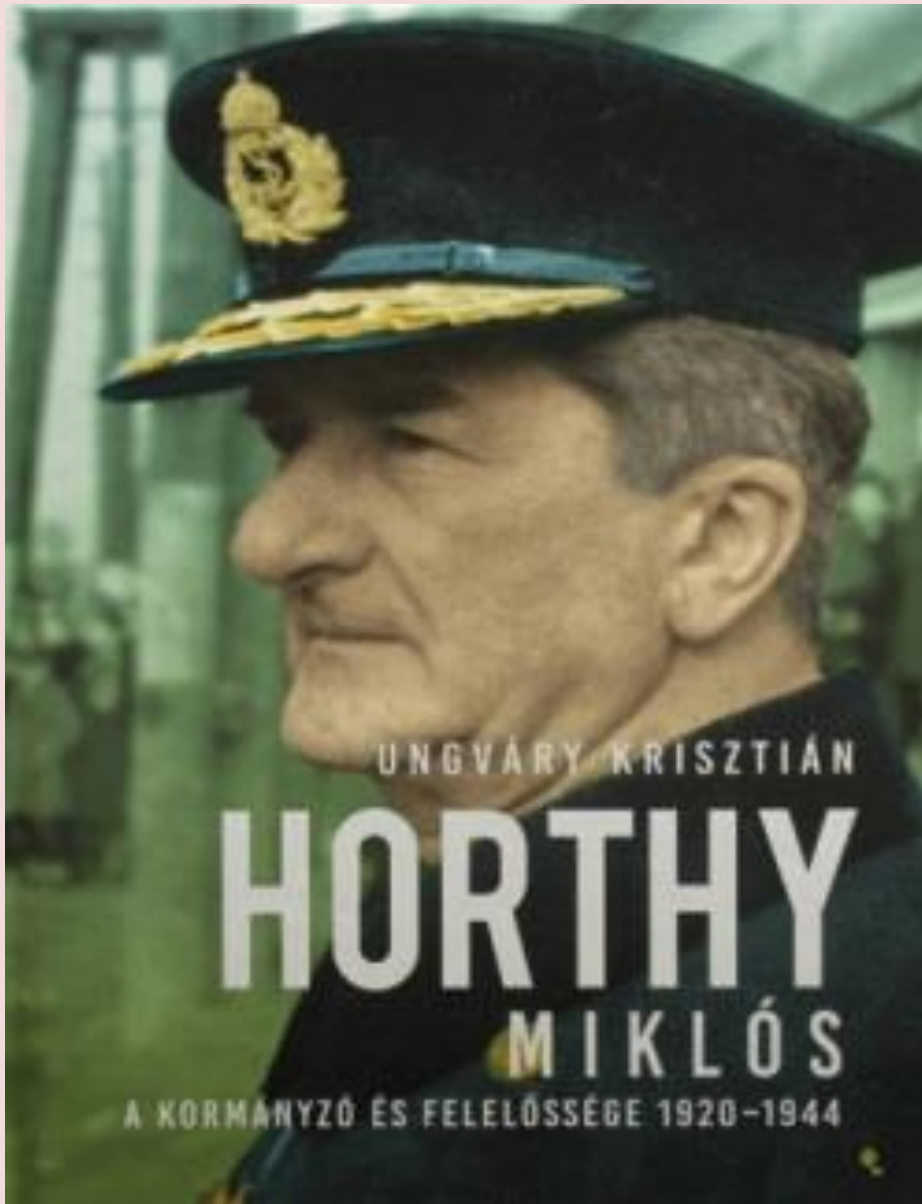

Magyarország története 1919–1921

- *ellenforradalom*
- *Horthy M. személye*
- *a trianoni béke*
- *Teleki P. első min.eln.*

12.A

2025. febr. 17.

- 5 információ az októbrista köztársaságról – !
- 5 információ a Tanácsköztársaságról – !

1. Az ellenforradalom

a) magyar tervek a proletárdikt. felszámolására

emigráció, Nemzeti Hadsereg – ?

b) román megszállás

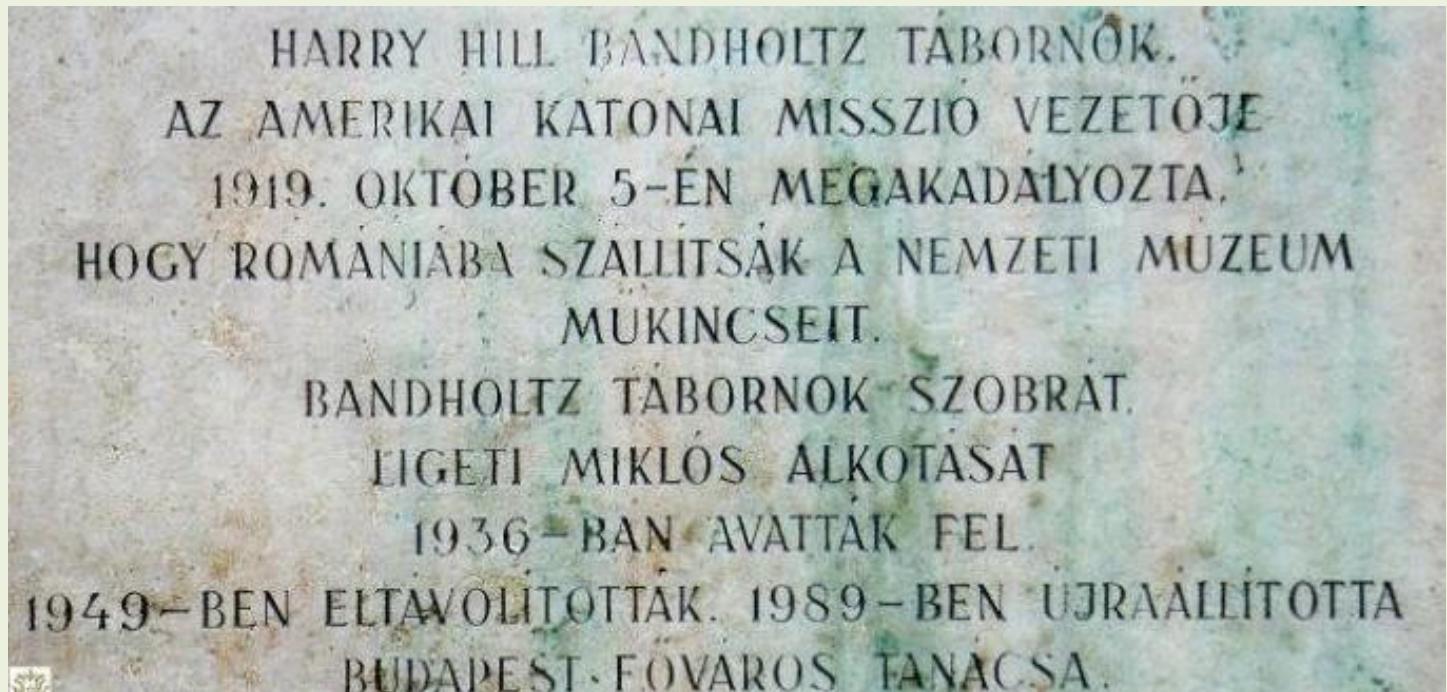
aug. 1.: a Forr. Kormányzótanács lemond

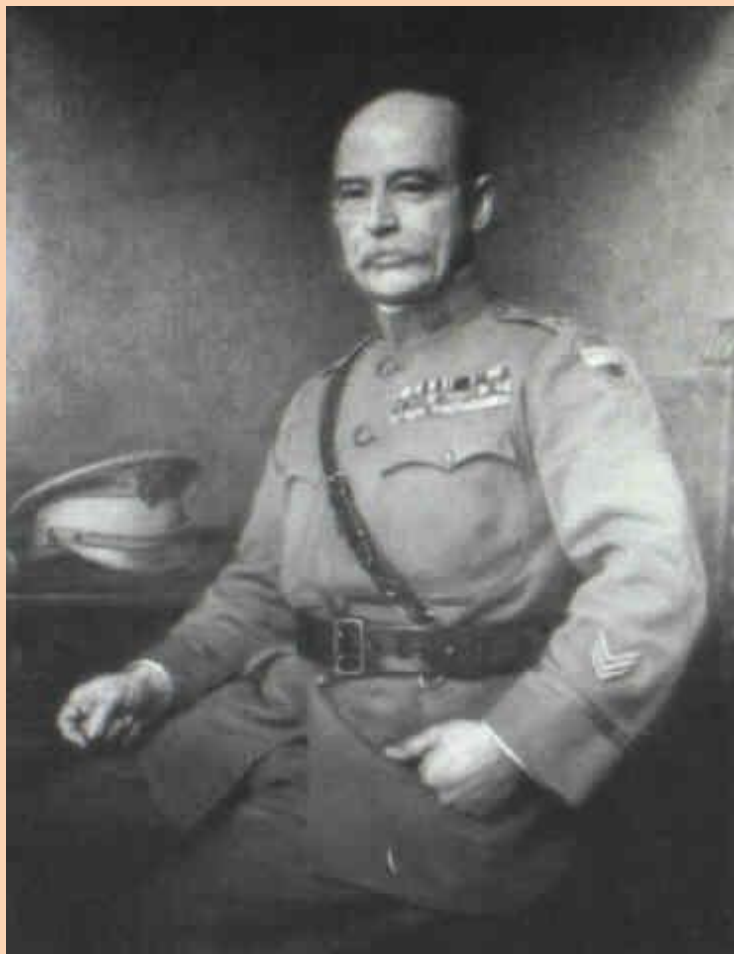
4 hatalmi tényező (Budapesten ~ Magyarországon) – ?

– a román hadsereg

az ország módszeres kirablása

↔ HARRY HILL BANDHOLTZ amerikai tábornok – ?

HARRY HILL BANDHOLTZ
(1864–1925)

szobra – ?

– egymást váltó kormányok

PEIDL GYULA szakszervezeti kormánya (1919. aug. 1–6.)

FRIEDRICH ISTVÁN (1919. aug. 7. – nov. 24.)

HUSZÁR KÁROLY (1919. nov. 24. – 1920. márc. 15.)

SIMONYI-SEMADAM SÁNDOR (1920. márc. 15. – 1920. júl. 19.)

– Nemzeti Hadsereg – HM

– GEORGE CLERK tábornok: az antant megbízottja

céljai: → megfékezni a szélsőjobb- és szélsőbal erőit

→ létrehozni egy legitim kormányt,

amellyel az antant aláírhatja a békét →

1920. jan.:
választások:
ált., egyenlő,
titkos – !

c) HORTHY – 1919 őszétől az ő kezében a tényleges hatalom

– a Dunántúlon fehérterror → 500–1000 †

tiszti különítmények (HÉJJAS IVÁN, PRÓNAY PÁL, OSTENBURG-MORAVEK GYULA)

a tanácsállam oldalán szerepet vállaló

/ ezzel meggyanúsított személyek ellen

– 1919. nov. 16.: HM fehér lovon bevonul Budapestre – ?

Fehérvári út / Átlós utca 1920→ Horthy M. út 1945→ Bartók B. út

beszéd a Gellért téren (le sem száll a lóról):

„Tetemre hívom itt a Duna partján a magyar fővárost: ez a város megtagadta ezeréves múltját, ez a város sárba tiporta koronáját, nemzeti színeit és vörös rongyokba öltözött.”

TK 11.
129. o.
– !!!

„Katonáim, miután földjeikről betakarították Isten áldását, fegyvert vettek a kezükbe, hogy rendet teremtsenek itt e hazában. Ezek a kezek nyitva állanak testvéri kézszorításra, de büntetni is tudnak, ha kell.”

– 1920:I. tc. – az alkotmányosság helyreállításáról, kormányzói jogkör

– 1920. márc. 1.: HM kormányzóvá vál.

– 1920. jan.: választások

ált., egyenlő, titkos (← antant követelése),
községenkénti és kötelező

MSZDP visszalép a fehérterror miatt (+ mert kompromittálódott)

**győztes: Kisgazdapárt (Országos Kisgazda- és Földműves Párt,
1909, NAGYATÁDI SZ. ISTVÁN) → 47%**

KNEP = Keresztény Nemzeti Egység Pártja – gyűjtőpárt → 41%

FRIEDRICH ISTVÁN, BETHLEN ISTVÁN, PROHÁSZKA OTTOKÁR

→ **Kisgazda-KNEP koal. kormány (SIMONYI-SEMADAM SÁNDOR a min.eln.)**

**a dualizmus Mo.-ának parlamentjétől alapvetően különböző parlament
(csizmás nagyatádisták, keresztény szakszervezeti vezetők)**

a trianoni béke aláírása (jún. 4.) [becikkelyezése: 1921/XXXIII. tc. (júl. 26.)]

2. Vitéz nagybányai HORTHY MIKLÓS

(1868, Kenderes – 1957, Portugália)

- ref., középbirtokos család
- dekoratív férfi
- több nyelven beszél, kitűnő lovas, vívó, teniszező, jó táncos, kellemes megjelenésű, kifogástalan modorú, világlátott, szórakoztató társasági ember, ügyes amatőr festő, jó hangú énekes
- Soproni Katonai Akadémia,
Fiumei Tengerészeti Akadémia
- 1909–14 között FJ szárnysegédje
példakép? apaideál?
- az otrantói (1917, a tengeri zár áttörése)
győztes hadvezér
- 1918: ellentengernagy ← saját képességei alapján (nem származása miatt!),
majd a k. u. k. flotta parancsnoka
- 1919. máj.: a szegedi ellenkormány hadügyminisztere

– ∞ PURGLY MAGDOLNA

(nyilasok: „*Rebeka, ki a várból!*”)

szerelmi házasság

4 gyerek:

- MAGDOLNA: 16 évesen †
- PAULETTE ∞ gr. KÁROLYI GYULA
- ISTVÁN: 1942†, repülőgép-szerencsétlenség, kormányzó-helyettes (1942:II. tc.)

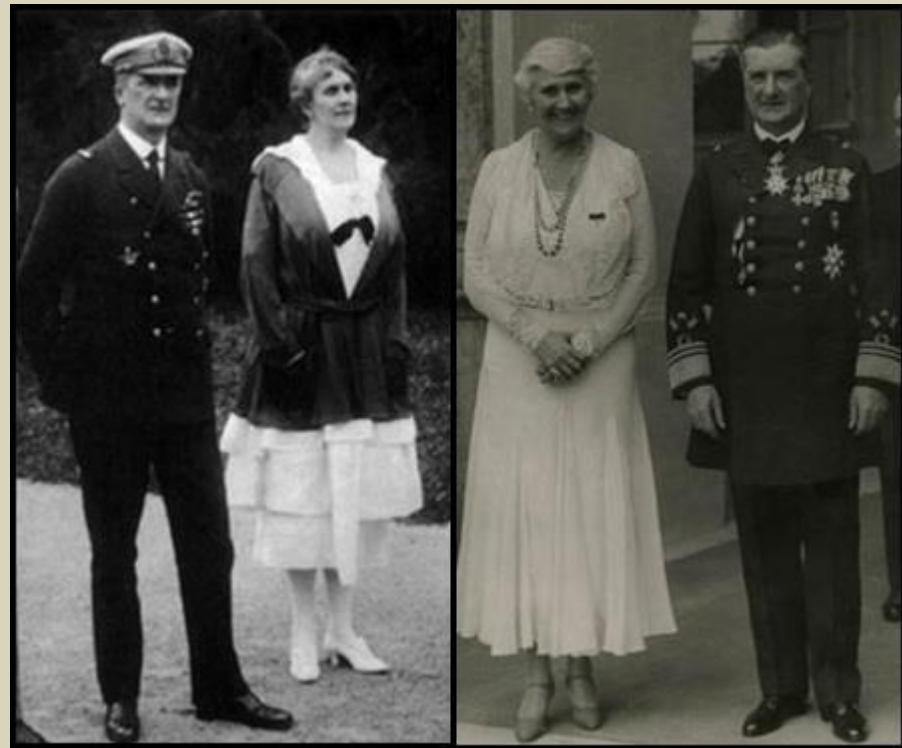
∞ EDELSHEIM-GYULAI ILONA

(1918–2013) muzulmán szimpátiák → fiuk,

HORTHY ISTVÁN SHARIF muz.

- MIKLÓS (†1993): őt rabolták el 1944 októberében

– bal karján: zöld és arany háttérben tekergő kínai sárkány

(unokái körében)

(1943)

- 1921. márc. 1.: kormányzóválasztás
HM hű katonái benyomulnak a parl. üléstermébe...
HM: 131 szavazat, APPONYI ALBERT: 7 szavazat,
3 érvénytelen (Σ 141)
- az antant is támogatja
- 1920:I. tc. (febr. 27.) – kormányzói jogkör
– ideiglenes államfő, a végrehajtó hatalmat
a nemzetgyűlésnek felelős kormányon
keresztül gyakorolja (ellenjegyzés!)
– visszaküldés / [...] halasztó vétó,
utána *ki* kell *hirdetnie* (!) a tv-t
– Legfelsőbb Hadúr
– hadüzenethez / békekötéshez a ngy. előzetes hozzájárulása kell
- 1920:XVII. tc. (aug. 19.) – kormányzói jogkör bővítése
– a ngy. ülésének 30 napra történő elnapolása, ill. feloszlatása
– a hadsereg alkalmazása a határokon túl is, **közvetlenül fenyegető
veszély esetén**, a ngy. utólagos jóváhagyásának kikérésével – ?

- király nélküli királyság
≈ HORTHY-KORSZAK 1920–1944. okt. 16.

- kezdetben népszerű, egyfajta nemzeti közmegegyezést testesít meg

1920': beéri reprezentatív szereppel
BETHLEN I. min.eln. → konszolidáció

- 1930': aktívabb szerepvállalás
kényszerpálya ↔ szűk mozgástér

└ élt-e vele?

SZU megtámadása...

„országgyarapító”

- 1944. márc. 19. – ?

le kellett volna mondania?

- politikusi csődje: 1944-ben nem ismerte fel a helyzet drámaiságát és restségével akaratlanul is asszisztál a magyar holokauszthoz — befolyásolható, nem tud gyorsan dönteni (szenilis?)

- 1944: lemond; német / am. fogság, portugáliai emigráció (†1957)

1993: kenderesi újratemetés

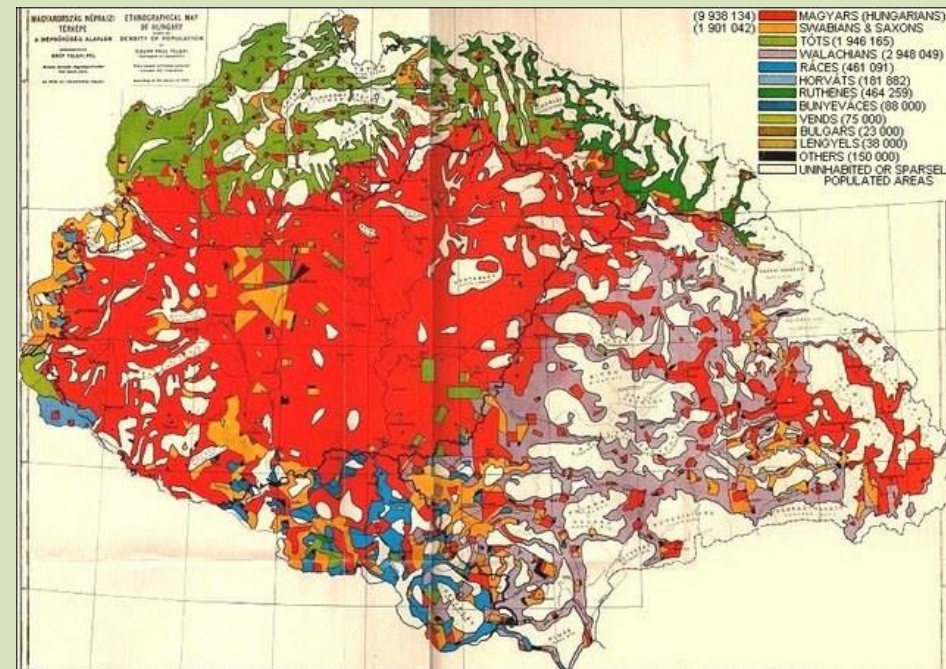
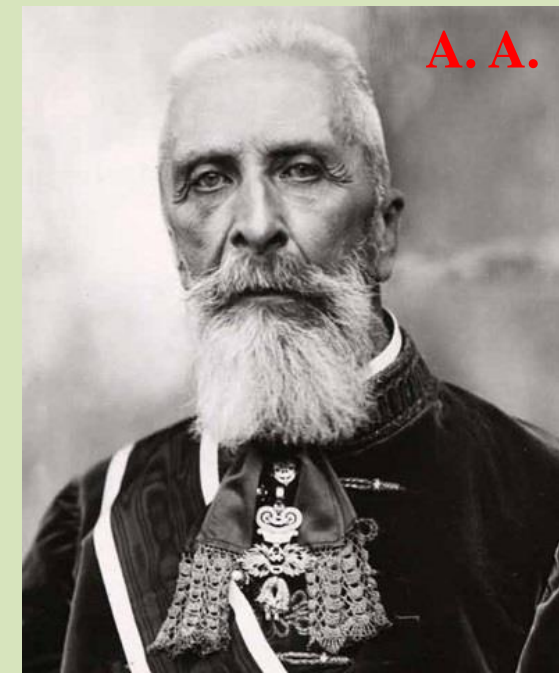

Horthy

3. A trianoni békediktátum

a) megkötése

- 1920. jún. 4. (p) 16.32
(gyászruha, a harangok délben egy óráig zúgnak stb.)
- 1916, bukaresti szerz. – ?
CsSzl., Jug. – jó antantkapcsolatok
↳ EDVARD BENEŠ
- m. béke delegáció
  - 1919. dec. – meghívó
  - 1920. jan. – megérkeznek
↕ (~ háziőrizetbe kerülnek)
  - 1919 tavasza: el van fogadva
a tervezet
└ vezető
  - APPONYI A. híres beszéde
franciául + angol összefoglaló,
majd olaszul néhány mondat
  - TELEKI P. vörös térképe
  - hiába; Ø befolyásuk

– területi integritást hangsúlyozzák

Kárpát-medence földrajzi / történeti / gazdasági stb. egysége
vsz. az etnikai érv se lett volna sikeresebb

(minthogy már meghúzták a határokat)

APPONYI → legyen népszavazás az elszakítandó területeken – ?

↔ fr.-ák

(+ angolok kiállnak mellettük, max. néha felszólalnak az etnikai sérelmek ellen; USA érdektelen)

leendő utódállamok → szándékosan eltúlzott igények és érvek – ?

?

b) tartalma

• területileg

– Au.: 4000 km²

későbbi nevén Burgenland

26 ezer m

– CsSzl.: 61 000 km²

Felvidék + Kárpátalja (!)

1M m

- Lo.: 580 km² ← Árva és Szepes megye
gorálok = lengyel dialektusú É-i szláv nép
- Rom.: 103 000 km²
Erdély, Partium, K-Bánát
1,6M m
- SzHSzl. Kir.: 21 ezer km²
Ny-Bánát, Bácska, baranyai Δ,
Muraköz – 450 ezer m
- Olaszo. ← Fiume (21 km², 6–7000 m)

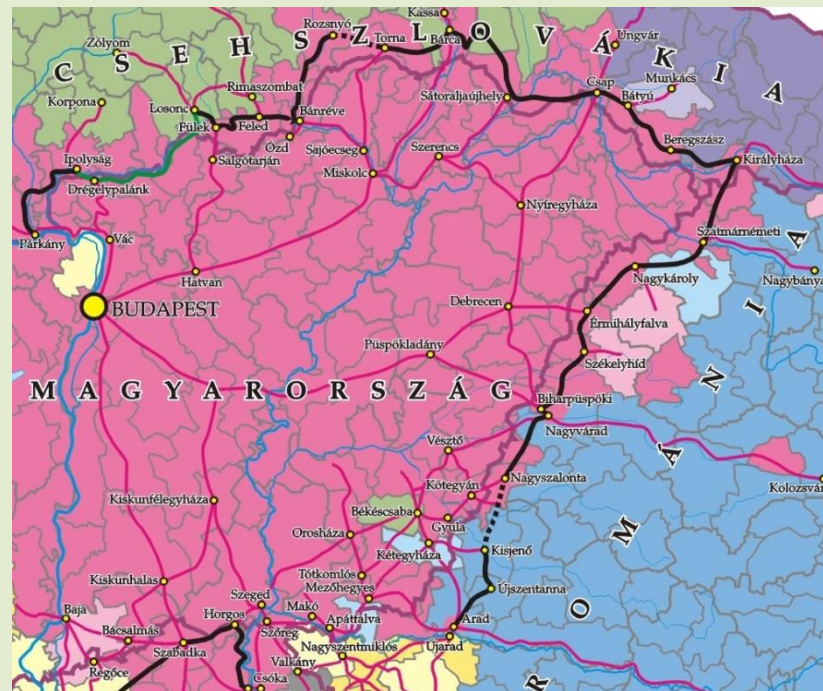
Σ Mo. 282 ezer km² → 93 ezer km²
(Ho.-gal 325 ezer km², 20,9M lakos)
18,2 M lakos → 7,6 M
3–3,5 M m. a határon kívül

vasútvonalak – !!! →

pl. Szatmárnémeti – Nagyvárad – Arad
Sátoraljaújhely kettévágása

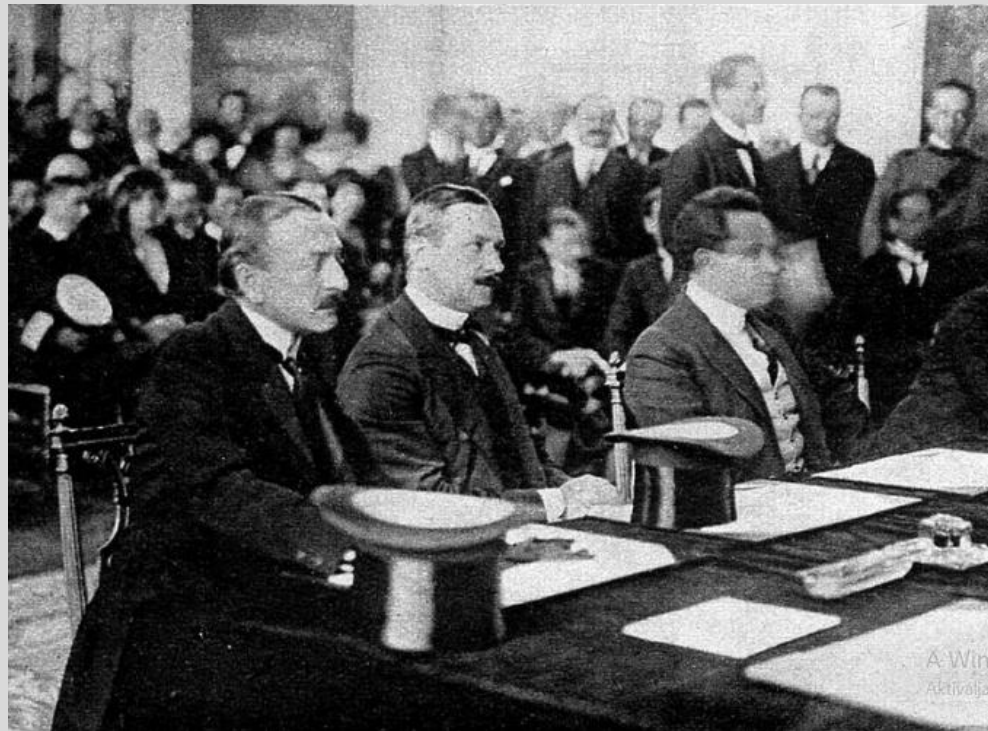
Nedec vára (Szepes → Lo.)

- Mo. nem mondhat le függetlenségéről
 ← Au. / Habsburgok
 önálló államiság!
 92% m. → Mo. nemzetállam – ? 7% sváb
 2% szlovák
- iratok / műkincsek átadása
- tilos az ált. hadköt.
 hadsereg max. 35 ezer fő
- jóvátétel → SzHSzl. Kir.

c) aláírása

- kényszerű szükségszerűség
- BÉNÁRD ÁGOSTON eü. min.
- DRASCHE-LÁZÁR ALFRÉD
 párizsi nagykövet
- majd az erre kinevezett
 SSS-kormány lemond

Versailles, Nagy Trianon-palota

d) Trianon-legendák – ?

- CLEMENCEAU ellenszenve magyar menyé miatt alakult ki
- az Ipoly és a Ronyva hajózható folyóként való beállítása
- hazafias szellemű román kéjnők Párizsban

MÁRIA román királyné (†1938) ... →

(valóban járt 1919 tavaszán Párizsban és Londonban, de a túlzó/további román igények Ø érvényesülnek)

e) közvetlen következmények

- gazd.

Mo. – Ø nyersanyag ↔ túlzott ipari kapacitás

(régi országterületre méretezett)

nagyvárosok elszakítva vonzáskörzetüktől

pl. Nagyvárad, Kassa → BAZ ma is leszakadó térség

Ø OMM piaca → teljes (!) térség gazd. lemaradása

utódállamok régi területei gazd. ↑

újonnan szerzett ↓

- vízrajz – árvizek!
- menekülők $\sum$ 425 ezer
– hónapokig / évekig vagonban

Budapesti vagonlakók, 1920

-
- **személyes tragédiák**
  - **családok szakadnak szét**
(kettévágott települések...)
  - **a nemzet szakad szét**

4. Revízió

- 1921: Prónay Pál kikiáltja a Lajtabánságot

(Rongyos Gárda = civil felkelők)

olasz diplomácia közvetít (a duzzogó győztes)

Sopron + környéke: népszavazás

német lakosság; voksok 2/3-a → Mo.
civitas fidelissima

- kisebb módosítások

Szentpéterfa, Szomoróc, Hollóháza...

- 1924: Somoskő + Somoskőújfalu

← Krepuska Géza fülorvos bazaltbányái

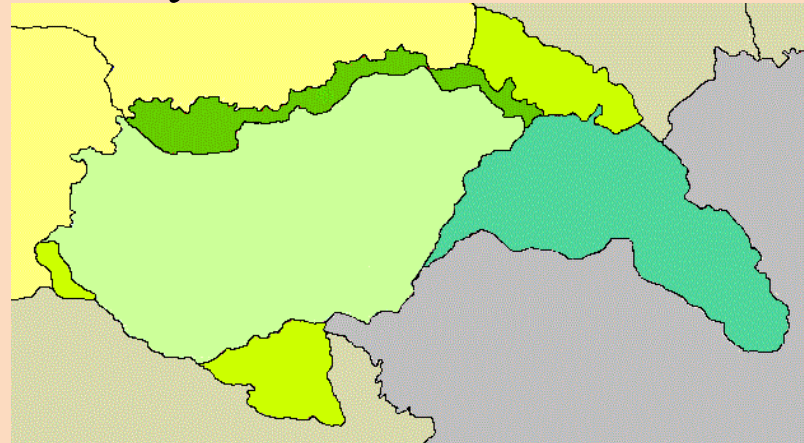

1938: I. bécsi döntés → D-Felvidék

1939: kárpátaljai bevonulás

1940: II. bécsi döntés → É-Erdély

1941: délvidéki bevonulás

5. TELEKI PÁL miniszterelnöksége (1920–21) – konszolidáció kezdete

- ↳ erdélyi (szatmári) család
- ↳ földrajztudós → vörös térkép
- ↳ főcserkész, ofőóra (kultuszminiszterként, 1938)
- ↳ 2. miniszterelnöksége: 1939–41†

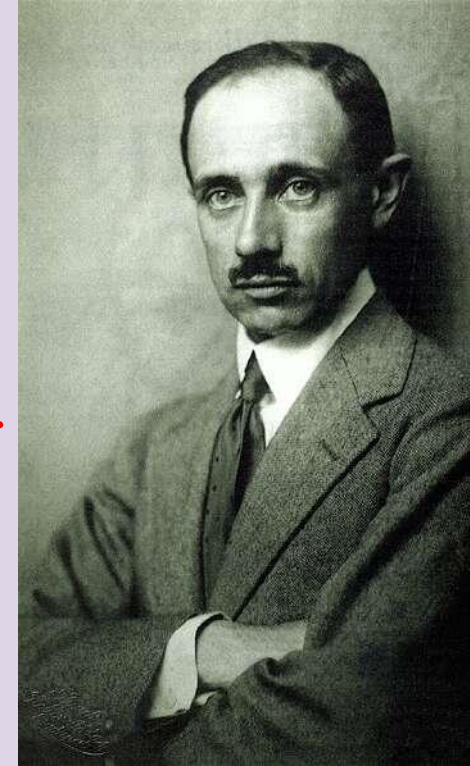
fontos törvények

a) numerus clausus (1920) zárt szám – TK 11. 181. o.

– egyetemi felvétel: nemzetiségek / népfajok szerinti arány = lakosságon belüli arány

„a tudományegyetemekre, a műegyetemre, a budapesti egyetemi közgazdaságtudományi karra és a jogakadémiákra az 1920/21-iki tanév kezdetétől csak oly egyének iratkozhatnak be, kik nemzethűségi s erkölcsi tekintetben feltétlenül megbízhatók, és csak oly számban, amennyinek alapos kiképzése biztosítható. [...]

Az engedély megadásánál a nemzethűség és az erkölcsi megbízhatóság követelményei mellett egyfelől a felvételt kérők szellemi képességeire, másfelől arra is figyelemmel kell lenni, hogy az ország területén lakó egyes népfajokhoz és nemzetiségekhez tartozó ifjak arányszáma a hallgatók közt lehetőleg elérje az illető népfaj vagy nemzetiség országos arányszámát, de legalább kitegye annak kilenctizedrészét.”

- Trianon → egyetemi túljelentkezés → értelmiségi túlképzés?
420 ezer menekült
- a felvételihez csak érettségi kell – meddig? egyetemi felvételi vizsga: 1948 →
- felvételi keretszámok
- kimondatlanul a zsidók ellen irányul (6%)
1913: Pázmány Egyetem (= mai ?) diákjainak 34,1%-a
a Műegyetem diákjainak 31,9%-a
az orvosok kb. 50 %-a volt izr.
- búcsú a liberális jogel-
vektől
↔ alapvető emberi
szabadságjogok
(egyenlőség) és
állampolgári jogok
a keresztény hitre tért
zsidó is zsidónak
számít

– vitatott: zsidótörvény-e?

↔ **kollektíve nem diszkriminatív**

egyenes út vezetett-e innen a holokausztig?

– 1928: BETHLEN I. megszünteti a faji kvótát

(a foglalkoztatási arányokkal helyettesíti)

– ami biztos: antiszemitizmus

← I. világhábo-

rús (hamis)

sztereotípiák:

nem hoznak

véráldozatot,

hanem gaz-

dagodnak

← Forr. Korm.-

tanács zsidó

szárm. népbiz-

tosai ~ 70%

← tördőféselm.

Σ ellentmondásos

sztereotípiák:

zsidó pénzarisztokrácia

↔ **radikális zsidó**

kommunisták

(1919)

A magyarországi

Antiszemita Szövetség

a népközlésnek példát mutat, elszánt következettséggel, a legradikálisabban, teljes lemondással akarja megkísérli.
A meggyalolt, halálra szentelt nemzet létezéséért és önértéke nem enged, hogy legveszélyesebb ellenségével, ezzel a

nemzetgyilkos fajjal

és a legérdekelt szolgáló Lovány és tiszta-élet „liberális” sábeszélyekkel és Gessenwein-fajjú ausztrálokéval tovább alkudozzunk akkor, mikor Erdély és környéke
még ott Európá ekkor hadserege és a kormány magyarság 100%-a áll!

Követeljük, – nehogy az első-eredeti magyarság pogromhoz jusson, – hogy a kormány és a nemzetgyilkos minden rendelkezésére álló eszközzel valósítsa meg
szövetségünk célját a

zsidómentes Magyarországot

Taglétszám csakán délután 4–7 óráig a kereszténység-irányú igazságra mellett a Szövetség titkárságánál

VIII., Baross-utca 34. sz.

- b) földreformtörvény (1920) ← NAGYATÁDI SZABÓ ISTVÁN földm.ü. min.
- a földbirtokosok önkéntes felajánlása alapján
  - a nagybirtokok kb. 1/8-át osztják föl → sok életképtelen kisbirtok
faluhoz kötött, olcsó munkaerő a nagybirtokra
  - kártalanítás: az új gazda fizet
  - a nagybirtokrendszer lényegében érintetlen marad
- [– 1919. febr., KM: Ø valósul meg – átfogó változás: 1945-i földreform]

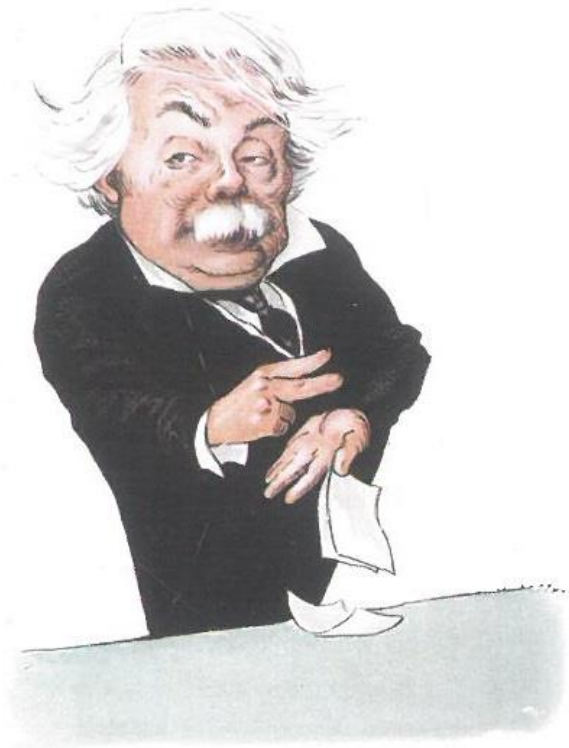
1921. ápr.: TP az első királypuccsal összefüggésben lemond

6. BÁNFFY MIKLÓS (1873–1950)

- erdélyi földbirtokos
(**bonchidai kastély**)
- író, grafikus, díszlet- és kosztümtervező, színpadi rendező, politikus
- **Megszámláltattál / És hijjával találtattál / Darabokra szaggattatol**
[Erdélyi Trilógia, 1934–1940]
- külügyminiszter (1921–1922, **BETHLEN-kormány!**)
ő harcolta ki a soproni népszavazást
(+ **PRÓNAY PÁL, Rongyos Gárda szerepe!**)
- felesége (1939): VÁRADI ARANKA,
a Nemzeti Színház színésznője
(**nagyanyám nagynénje = ükapám lánya**)

BÁNFFY MIKLÓS (külföldi) tárgyalásain készített rajzai ismert politikusokról (példák) – ?

LLOYD GEORGE

BENEŠ

BETHLEN